

Sygn. akt I ACa 589/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 26 stycznia 2016 r.

Sąd Apelacyjny w Warszawie I Wydział Cywilny w składzie następującym:

Przewodniczący: SSA Ewa Kaniok

Sędziowie: SA Maciej Dobrzyński

SO (del.) Marta Szerel (spr.)

Protokolant: referent stażysta Weronika Trojańska

po rozpoznaniu w dniu 26 stycznia 2016 r. w Warszawie

na rozprawie

sprawy z powództwa (...) S.A. w W.

przeciwko Towarzystwu (...) S.A. w W.

o zapłatę

na skutek apelacji obu stron

od wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie

z dnia 12 grudnia 2014 r., sygn. akt XVI GC 1931/13

1. oddała obie apelacje;
2. znosi wzajemnie między stronami koszty postępowania apelacyjnego.

Marta Szerel Ewa Kaniok Maciej Dobrzyński

Sygn. akt I ACa 589/15

UZASADNIENIE

Powód (...) S.A. w W. wniósł o zasądzenie od pozwanego Towarzystwa (...) S.A. w W. kwoty 589.842,46 zł z ustawowymi odsetkami od 10 listopada 2012 r. do dnia zapłaty i kosztami procesu.

Pozwany wniósł o oddalenie powództwa w całości oraz zasądzenie kosztów procesu.

Sąd Okręgowy w Warszawie, wyrokiem z 12 grudnia 2014 r., zasądził od pozwanego na rzecz powoda kwotę 534.650,90 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 16 stycznia 2013 r. do dnia zapłaty, oddalił powództwo w pozostałym zakresie i zasądził od pozwanego na rzecz powoda kwotę 32.565,50 zł tytułem zwrotu kosztów procesu.

Sąd Okręgowy ustalił, że 8 września 2003 r. pomiędzy powodem, jako faktorem, a (...) S.A. we W. (działającym wówczas pod firmą (...) S.A.) doszło do zawarcia umowy faktoringu, na podstawie której faktor nabył wszystkie wierzytelności przysługujące spółce (...) wobec jej dłużników, które powstaną w okresie obowiązywania umowy. Wraz z nabywaną wierzytelnością przechodziły na faktora wszelkie związane z nią prawa, w tym w szczególności

prawo do odsetek. 1 września 2010 r. V. zawarł z pozwanym umowę ubezpieczenia kredytu kupieckiego z opcją windykacji należności w okresie ubezpieczenia od 1 września 2010 r. do 31 sierpnia 2011 r. W związku z tym, aneksem i umową ubezpieczenia w tym samym dniu zostało zawarte pomiędzy pozwanym, V. i powodem trójstronne porozumienie, na podstawie którego doszło do dokonania cesji praw i obowiązków z umowy ubezpieczenia na faktora co do należności nabytych przez niego z przejęciem ryzyka wypłacalności klienta (odbiorcy) na podstawie umowy faktoringu. W przypadku, gdy ubezpieczający nie zapłaciłby składki ubezpieczeniowej, faktor miał prawo dokonać zapłaty składki obciążając tą kwotą ubezpieczającego. W przypadku zapłaty składki przez faktora ubezpieczyciel nie miał prawa do odstąpienia od umowy ubezpieczenia w odniesieniu do należności, za które składka została zapłacona przez faktora. Faktor przejął na siebie pełną odpowiedzialność za wypełnianie obowiązków wynikających z umowy ubezpieczenia, o ile ubezpieczający będzie mu przekazywał niezwłocznie wszelkie dokumenty i/lub informacje wymagane przez ubezpieczyciela. Porozumienie dotyczyło klientów (dłużników) wymienionych w załączniku nr(...). Zmiana tego załącznika, dotycząca zmiany dłużnika lub dłużników, nie stanowiła zmiany porozumienia, wymagała jedynie do 10-tego dnia każdego miesiąca przesłania przez ubezpieczającego do ubezpieczyciela oraz faktora listem poleconym aktualnego załącznika nr (...). Natomiast każda inna zmiana porozumienia wymagała formy pisemnej w postaci aneksu, pod rygorem nieważności. Ochroną ubezpieczeniową objęte były należności nabyte przez faktora od dnia wejścia w życie porozumienia. W załączniku nr (...) nie była wówczas wymieniona spółka (...) s.r.o. Na mocy trójstronnego porozumienia w zakresie przelanych wierzytelności faktor wchodzi w prawa i obowiązki umowy ubezpieczenia, czyli może zlecać windykację, zgłaszać szkodę, jak i w zastępstwie ubezpieczającego zapłacić składkę. Zawarcie trójstronnych porozumień ma na celu utrzymanie takiej ochrony i stanowi wyrażenie zgody na przeniesienie wierzytelności na inny podmiot, przy utrzymaniu tej ochrony. Do trójstronnego porozumienia jest załączana lista firm, które objęte są tym porozumieniem. Ta lista może ulegać zmianie w toku umowy i wówczas ubezpieczający przekazuje ubezpieczycielowi listę z aktualizacją podmiotów objętych faktoringiem. Obowiązek aktualizacji listy podmiotów objętych faktoringiem leżał po stronie (...) S.A. Na podstawie aneksu nr (...) z 7 lutego 2011 r. do umowy faktoringu faktor przejął ryzyko wypłacalności odbiorców zgodnie z postanowieniami umowy ubezpieczenia ryzyka kredytu kupieckiego zawartej 1 września 2010 r. przez V. z ubezpieczycielem, tj. pozwanym, pod warunkiem, że klient wypełni wszelkie postanowienia umowy ubezpieczenia.

18 sierpnia 2011 r. pomiędzy pozwanym a V. została zawarta kolejna umowa ubezpieczenia na okres 1.09.2011 r.-31.08.2012 r. Ubezpieczający miał płacić składkę miesięcznie zgodnie z terminem wskazanym w fakturze. Zgodnie z postanowieniami Ogólnych Warunków Ubezpieczenia, ochroną ubezpieczeniową objęte były bezsporne należności powstałe w okresie ubezpieczenia z tytułu sprzedaży lub dostawy towarów i/lub usług, które ubezpieczający wykonał. Ochrona rozpoczynała się z chwilą wydania lub odbioru towaru lub wykonania usługi, potwierdzonego przez klienta w odpowiednich dokumentach. Ochrona ubezpieczeniowa ustawała w stosunku do należności objętych ubezpieczeniem wskutek przelewu tych należności na rzecz osoby trzeciej lub ustanowienia na nich zabezpieczenia bez zgody ubezpieczyciela. Wypadek ubezpieczeniowy rozumiany był jako zdarzenie polegające na nieotrzymaniu przez ubezpieczającego zapłaty od klienta z tytułu sprzedaży lub dostawy towarów i/lub usług w wyniku prawnie potwierdzonej lub faktycznej niewypłacalności klienta i w dniu tego potwierdzenia. Okres ten wynosił 150 dni. Jeżeli którakolwiek ze składek nie zostałyby zapłacone w terminie, ubezpieczyciel zastrzegł sobie prawo wstrzymania rozliczenia szkody do czasu uregulowania rat składki wraz z naliczonymi odsetkami ustawowymi. Wypłata odszkodowania miała nastąpić, co do zasady, w terminie 30 dni od daty dostarczenia kompletu niezbędnych dokumentów. Przy rozliczaniu szkody od ubezpieczonej należności odliczać się miało płatności, przychody i korekty oraz podlegające potrąceniu należności, a w szczególności kompensaty dokonane lub uzyskane do dnia wystąpienia wypadku ubezpieczeniowego. Ubezpieczający mógł przenieść prawo do odszkodowania na osobę trzecią (cesja) jedynie pod warunkiem uzyskania pisemnej zgody ubezpieczyciela. Przysługujące ubezpieczycielowi zastrzeżenia i zarzuty, jak również prawo do dokonania potrąceń, pozostawały w mocy w stosunku do nabywców roszczeń.

(...) S.A. w okresie luty-marzec 2012 r. dostarczał towar spółce (...) s.r.o. i z tego tytułu wystawił faktury VAT, na których zawarta została informacja o dokonaniu cesji na rzecz powoda, która to spółka nabyła wierzytelności V. w stosunku do M.. Ponieważ jednak do zapłaty kwot wynikających z tych faktur nie doszło, 24 kwietnia 2012 r. powód złożył do pozwanego zlecenie do windykacji na kwotę 310.176,25 euro w stosunku do spółki (...) jako dłużnika

spółki (...), zaś 11 maja 2012 r. wniosek o wypłatę odszkodowania, do którego zostały załączone kopie niezapłaconych faktur i dokumentów potwierdzających odebranie towaru przez klienta. Ten wniosek nie był badany merytorycznie, a jedynie w kontekście jego przyjęcia i zajścia wypadku ubezpieczeniowego. W tej sprawie strony prowadziły następnie korespondencję elektroniczną, jednak pozwany wskazał, że w związku z treścią § 10 OWU wypadek ubezpieczeniowy nastąpi 21 września 2012 r., tj. w terminie 150 dni od momentu zgłoszenia windykacji. Zgłoszenie szkody musi być poprzedzone zleceniem windykacji, brak takiego zlecenia uniemożliwia zajście wypadku ubezpieczeniowego, faktycznej niewypłacalności. Po zleceniu windykacji windykator podejmuje się czynności windykacyjnych i dopiero po upływie tego okresu uaktywnia się odpowiedzialność odszkodowawcza.

Aby ubezpieczenie zostało wypłacone faktorowi, gdy zostało zawarte trójstronne porozumienie, a szkodę zgłasza faktor, trzeba zbadać, czy zostały spełnione warunki trójstronnego porozumienia. Ostatecznie pozwany przyjął zgłoszenie 24 września 2012 r. W październiku i listopadzie 2012 r. strony znów prowadziły korespondencję elektroniczną, w której pozwany powoływał się na niezapłacony przez V. rachunek nr (...) wymagalny na dzień 25.10.2012 r., zaś powód deklarował chęć zapłaty zaległej składki ubezpieczeniowej po wydaniu przez pozwanego warunkowej decyzji w sprawie. Natomiast pismem 16.10.2012 r. pozwany zwrócił się do V. o potwierdzenie, czy dłużnik M. objęty był trójstronnym porozumieniem. W dniu 23.10.2012 r. V. przesłał załącznik nr (...) do trójstronnego porozumienia podpisany przez przedstawicieli V., w którym wymieniona była spółka (...), do E. A., na adres spółki (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w P.. Przesyłka została doręczona w dniu następnym. Pod tym adresem swoje oddziały miały spółki z grupy E. H.. Jest tam przyjmowana korespondencja wpływająca od klientów, również do towarzystwa (...), jeśli jest do niego adresowana. 25.10.2012 r. pracownik powoda przesłał ten załącznik do pozwanego mailem. W dniu następnym pracownik pozwanego poprosiła o podanie, od którego dnia obowiązuje ten załącznik, w odpowiedzi na co pracownik powoda wskazał, że nie ma on daty obowiązywania, precyzuje jedynie podmiotowy zakres porozumienia. Ponieważ brak było wypłaty odszkodowania, pismem z 26.11.2011 r. powód wezwał pozwanego do zapłaty kwoty 310.176,25 euro wraz z odsetkami. Gdy pozwany dowiedział się, że załącznik nr (...) został do niego wysłany, a nie dotarł do biura likwidacji szkód, wszczęto jego poszukiwania i okazało się, że załącznik ten został przesłany do biura (...) E. H., bez wskazania, czy chodzi o towarzystwo ubezpieczeń. Do tego załącznika pracownicy E. H. dotarli ostatecznie w grudniu 2012 r. Jednak dla ubezpieczyciela nie ma znaczenia, czy załącznik do porozumienia jest mu dostarczany osobiście, listownie, czy przez kuriera, byle była to forma pisemna. Niemniej w piśmie z dnia 14.12.2012 r. E. H. powoływał się na brak zapłaty składki ubezpieczeniowej oraz brak daty sporządzenia załącznika do porozumienia, przesłanego drogą mailową i pocztą na adres oddziału ubezpieczyciela w P.. Poprosił również o przesłanie dodatkowych dokumentów, jeśli faktor takowe posiadał, ewentualnie oświadczenia, że całość dokumentacji została przekazana. Przedstawiciele powoda deklarowali chęć zapłaty składki ubezpieczeniowej, jednak ponieważ pozwany odmawiał wypłaty odszkodowania również z powodu braku daty załącznika nr(...), powód obawiał się, że wypełnienie obowiązku uregulowania składki nie spowoduje zmiany decyzji.

23.01.2013 r. Sąd Rejonowy dla Wrocławia-Fabrycznej we Wrocławiu ogłosił upadłość spółki (...) z możliwością zawarcia układu. Pismem z 15.03.2013 r. pozwany zwrócił się do V. o potwierdzenie, czy dłużnik M. objęty był trójstronnym porozumieniem, w odpowiedzi na co V. udzielił odpowiedzi twierdzącej w piśmie z 22.03.2013 r. W związku z tym 29.03.2013 r. pozwany przyznał odszkodowanie w kwocie 1.165.790,94 zł i pismem z tego samego dnia złożył powodowi oświadczenie o potrąceniu wierzytelności przysługującej V., objętej przelewem na rzecz (...), w tej kwocie, ze swoją wierzytelnością w kwotach: 418.966.79 zł – z tytułu niezapłaconych przez V. należności z tytułu zaległej miesięcznej składki ubezpieczeniowej oraz opłat za ocenę ryzyka za okres październik 2012 r.-styczeń 2013 r., wraz z odsetkami i 589.842,46 zł – z tytułu należności regresowych wobec V. dla czterech podmiotów, co do których szkody zostały zgłoszone w okresie 11.12.2012 r.-23.01.2013 r.

W takim stanie faktycznym, ustalonym na podstawie wskazanych dokumentów oraz zeznań świadków, Sąd Okręgowy stwierdził, że powództwo podlegało uwzględnieniu w przeważającej części. Stan faktyczny w sprawie był w zasadzie bezsporny, a strony różniły się w ocenie prawnej zaistniałych zdarzeń i skutków stąd wynikających. Doszło do zawarcia następujących umów: (1) w dniu 8.09.2003 r. umowy faktoringu pomiędzy powodem a V., na podstawie której powód nabył wszystkie wierzytelności przysługujące spółce (...) wobec jej dłużników, które powstaną w

okresie obowiązywania umowy – była to więc umowa przelewu wierzytelności przyszłych w świetle art. 509 k.c.; (2) w dniach 1.09.2010 r. i 18.08.2011 r. umów ubezpieczenia kredytu kupieckiego z opcją windykacji należności pomiędzy pozwanym a V. – była to więc umowa w rozumieniu art. 805 k.c.; (3) w dniu 1.09.2010 r. trójstronnego porozumienia pomiędzy stronami procesu i V., na podstawie którego doszło do dokonania cesji praw i obowiązków z umowy ubezpieczenia na faktora co do należności nabytych przez niego z przejęciem ryzyka wypłacalności klienta (odbiorcy) na podstawie umowy faktoringu – była to więc umowa o charakterze mieszanym, łącząca elementy umów z art. 509 i 519 k.c. Z treści powołanych umów, jak i dowodów osobowych wynikało, że gdy ubezpieczający przenosi wierzytelności na inny podmiot, ochrona ubezpieczeniowa ustaje, zatem zawarcie trójstronnych porozumień ma na celu utrzymanie takiej ochrony i stanowi wyrażenie zgody na przeniesienie wierzytelności na inny podmiot, przy utrzymaniu tej ochrony. W konsekwencji na mocy trójstronnego porozumienia w zakresie przelanych wierzytelności faktor wchodzi w prawa i obowiązki umowy ubezpieczenia, a więc może zlecać windykację, zgłaszać szkodę, czy w zastępstwie ubezpieczającego zapłacić składkę. Bezsporne było również, że jednym z dłużników spółki (...), której wierzytelności miały być przejmowane przez powoda i ubezpieczone przez pozwanego, stała się zagraniczna spółka (...) s.r.o., której w miesiącach luty i marzec 2012 r. V. dostarczał towar i z tego tytułu wystawił faktury VAT. Faktury te nie zostały zapłacone, w związku z czym powód złożył do pozwanego zlecenie do windykacji na kwotę 310.176,25 euro w stosunku do spółki (...) jako dłużnika spółki (...). Kwota ta była bezsporna, a wierzytelność objęta umową faktoringową. Jednocześnie wierzytelność ta objęta była umową ubezpieczenia z 18.08.2011 r., gdyż zgodnie z postanowieniami Ogólnych Warunków Ubezpieczenia ochroną ubezpieczeniową objęte były bezsporne należności powstałe w okresie ubezpieczenia z tytułu sprzedaży lub dostawy towarów i/lub usług, które ubezpieczający wykonał, a okres ubezpieczenia to 1.09.2011 r. – 31.08.2012 r. Należności w stosunku do M. powstały w okresie obowiązywania wszystkich wskazanych umów. Jednocześnie nie znalazły się one w pierwotnej wersji załącznika nr (...) do trójstronnego porozumienia, z oczywistego względu, a mianowicie powstały już po zawarciu tego porozumienia. Samo to nie powodowało jednak możliwości odmowy wypłaty odszkodowania przez pozwanego, gdyż w porozumieniu przewidziano możliwość modyfikacji tego załącznika, co wpływało na zmianę podmiotową odnośnie odpowiedzialności pozwanego. Oczywiście jest, że ubezpieczyciel miał prawo zbadać, czy osoba dochodząca wypłaty odszkodowania z tytułu zdarzenia ubezpieczeniowego była do tego uprawniona. Innymi słowy, pozwany był uprawniony do ustalenia, czy przedmiotowa wierzytelność była objęta porozumieniem, a więc została wpisana przez V. do załącznika nr (...). Ostatecznie pozwany uznał zasadność roszczenia z tytułu wierzytelności wobec M., gdyż w dniu 29.03.2013 r. przyznał odszkodowanie w kwocie 1.165.790,94 zł, stanowiącej równowartość zgłoszonej kwoty przez powoda w wysokości 310.176,25 euro. Jednocześnie jednak złożył oświadczenie o potrąceniu z tą kwotą przysługujących mu wierzytelności w kwotach: 418.966,79 zł – z tytułu niezapłaconych przez V. należności z tytułu zaległej miesięcznej składki ubezpieczeniowej oraz opłat za ocenę ryzyka za okres październik 2012 r. – styczeń 2013 r., wraz z odsetkami; oraz 589.842,46 zł – z tytułu należności regresowych wobec V. dla czterech podmiotów, co do których szkody zostały zgłoszone w okresie 11.12.2012 r. – 23.01.2013 r. Pozwem w niniejszej sprawie dochodzona była ta druga kwota, gdyż w tym zakresie powód uznał, że złożone przez pozwanego oświadczenie o potrąceniu nie wywołało skutków prawnych, a w szczególności było sprzeczne z art. 513 § 2 k.c.

W ocenie Sądu Okręgowego, pozwany mógł zgłaszać wobec powoda takie same zarzuty, jakie miał przeciwko ubezpieczającemu – stosownie do art. 513 § 1 k.c., a więc miał prawo zgłosić do potrącenia przysługujące mu wierzytelności, jednak nie wszystkie. Prawidłowe zgłoszenie szkody nastąpiło 24.09.2012 r., a zostało poprzedzone zgłoszeniem windykacji z kwietnia 2014 r. Jednak z brzmienia § 7 ust. 1 porozumienia wynikało jednoznacznie, że aby został wywołany skutek w postaci objęcia nim konkretnej wierzytelności, musiała być ona zgłoszona przez V. w ramach aktualizacji załącznika. Analogiczny wniosek wynikał z zeznań świadków i jest zgodny także z wytycznymi wynikającymi z art. 65 § 2 k.c. W zakresie uzyskania wiedzy co do objęcia wierzytelności w stosunku do M. przedmiotowym porozumieniem pozwany powołał się na dwa pisma przesłane do V.: z 16.10.2012 r. oraz z 15.03.2013 r. Wbrew stanowisku pozwanego, już w odpowiedzi na pierwsze z nich pozwany uzyskał informację, że wierzytelność ta objęta była trójstronnym porozumieniem. W dniu 23.10.2012 r. V. przesłał bowiem ten załącznik do E. A., na adres spółki (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w P., a przesyłka została doręczona w dniu następnym. W załączniku(...) przesłanym na powyższy adres wymieniona była spółka (...), co świadczyło o tym, że przedmiotowa wierzytelność była objęta trójstronnym porozumieniem, a załącznik został podpisany przez przedstawicieli V..

Oczywistym było, że przesyłka została nieprawidłowo zaadresowana i biorąc pod uwagę treść art. 61 § 1 k.c. należało stwierdzić, że powód nie wykazał, stosownie do art. 6 k.c., by w tej dacie oświadczenie w niej zawarte dotarło do adresata. W takiej sytuacji należało przyjąć, że pozwany otrzymał od V. korespondencję zawierającą załącznik nr (...) najpóźniej 14.12.2012 r., o czym świadczyło pismo pozwanego z tej właśnie daty, gdzie zostało potwierdzone wprost jego otrzymanie.

Sąd pierwszej instancji wskazał, że forma doręczenia kurierem, w jakiej V. poinformował pozwanego o objęciu porozumieniem konkretnej wierzytelności, a więc o zmianie załącznika nr (...), była równoważną formą doręczenia w stosunku do listu poleconego i wywołała skutki prawne na równi z przesyłką poleconą. Załącznik nie musiał mieć daty sporządzenia a oświadczenie V. było dla pozwanego wiążące. Jeżeli zaś pozwany miał jakieś wątpliwości dotyczące osoby wierzyciela, mógł skorzystać z prawa złożenia przedmiotu świadczenia do depozytu sądowego. Jednak taka sytuacja w niniejszej sprawie nie zachodziła. Powyższe skutkowało wnioskiem, że pozwany został poinformowany w trybie § 7 ust. 1 trójstronnego porozumienia w dniu 14.12.2012 r. Ponieważ nastąpiło to po 10-tym dniu miesiąca (grudnia), zatem skutek nastąpił z pierwszym dniem kolejnego miesiąca, tj. 1.01.2013 r. Skoro bowiem zmiana załącznika wymagała jego przesłania do 10-tego dnia każdego miesiąca, to aby został wywołany skutek na dany miesiąc (od pierwszego dnia miesiąca), doręczenie powinno nastąpić w pierwszej dekadzie miesiąca, zaś doręczenie w dwóch kolejnych dekadach miesiąca wywoływało skutek na kolejny miesiąc.

Sąd Okręgowy stwierdził, że zgłoszenie szkody nastąpiło 24.09.2012 r., jednak nie była możliwa wypłata odszkodowania w terminie 30 dni, z uwagi na opisaną powyżej kwestię związaną z załącznikiem nr (...). W związku z tym, stosownie do art. 817 k.c., a także analogicznego postanowienia § 11 ust. 1 Ogólnych Warunków Ubezpieczenia, wypłata odszkodowania powinna nastąpić w terminie 14 dni liczonym od dnia 1.01.2013 r., czyli do dnia 15.01.2013 r.

Jednocześnie wzięto pod uwagę art. 814 § 3 k.c. stwierdzając, że niezasadne było stanowisko strony pozwanej, że mogła wstrzymać się z wypłatą odszkodowania z uwagi na brak płatności składki ze strony ubezpieczającego. W § 7 ust. 6 Ogólnych Warunków Ubezpieczenia zawarto postanowienie analogiczne do powołanego przepisu kodeksowego, przy czym termin, jaki pozwany miał wyznaczyć ubezpieczającemu, wynosić miał 14 dni. Dodatkowo jednak wprowadził postanowienie uprawniające do „wstrzymania rozliczenia szkody”. Niemniej jeżeli doszło do wypadku ubezpieczeniowego, sam upływ terminu do zapłaty składki nie daje ubezpieczycielowi prawa do odmowy wypłaty odszkodowania. Jeżeli ubezpieczający nie zapłacił kolejnej raty składki, zaś ubezpieczyciel nie skorzystał z uprawnienia wezwania go do zapłaty, wówczas ochrona ubezpieczeniowa świadczona jest aż do dnia, w którym stosunek prawny ubezpieczenia wygasa zgodnie z postanowieniami umowy. W takiej sytuacji ubezpieczycielowi przysługuje w stosunku do ubezpieczającego roszczenie o niezapłaconą składkę za okres, przez który udzielał ochrony. To uprawnienie może być realizowane również w formie potrącenia wzajemnych roszczeń – zaległej składki z kwotą odszkodowania. Postanowienie dotyczące „wstrzymania rozliczenia szkody” w takiej sytuacji jest sprzeczne z przepisami bezwzględnie obowiązującymi, a więc było nieważne w rozumieniu art. 58 k.c.

W konsekwencji rozliczenie szkody powinno nastąpić najpóźniej w dniu 15.01.2013 r., a więc jeszcze przed datą ogłoszenia upadłości spółki (...). Nie znajdowało żadnego uzasadnienia oczekiwanie do końca marca 2013 r. z dokonaniem tych czynności, co wiązało się z oczekiwaniem przez pozwanego na możliwość dokonania potrącenia wierzytelności o wyższej wartości i to w sytuacji, gdy doszło do ogłoszenia upadłości ubezpieczającego. Tymczasem zgodnie z art. 513 k.c. dłużnikowi przysługują przeciwko nabywcy wierzytelności wszelkie zarzuty, które miał przeciwko zbywcy w chwili powzięcia wiadomości o przelewie (§ 1). Dłużnik może z przelanej wierzytelności potrącić wierzytelność, która mu przysługuje względem zbywcy, chociażby stała się wymagalna dopiero po otrzymaniu przez dłużnika zawiadomienia o przelewie. Nie dotyczy to jednak wypadku, gdy wierzytelność przysługująca względem zbywcy stała się wymagalna później niż wierzytelność będąca przedmiotem przelewu (§ 2). Dłużnik nie może potrącić na podstawie art. 513 k.c. wierzytelności powstałej po otrzymaniu zawiadomienia o przelewie z wierzytelnością, która była przedmiotem cesji dokonanej przez faktoranta (cedenta) na rzecz faktora (cesjonariusza). O dopuszczalności skutecznego zgłoszenia zarzutu potrącenia wierzytelności wobec jej zbywcy rozstrzyga bowiem chwila powzięcia przez dłużnika wiadomości o dokonanym przelewie. Jediną wierzytelnością spełniającą te wymogi była wierzytelność w kwocie 54.550,41 zł, dotycząca K. M., która została nabyta przez pozwanego (a konkretnie – pozwany wszedł w

prawa ubezpieczającego w ramach regresu) w dniu wypłaty odszkodowania, a więc w dniu 14.12.2012 r. Zgodnie z art. 512 k.c. dopóki zbywca nie zawiadomił dłużnika o przelewie, spełnienie świadczenia do rąk poprzedniego wierzyciela ma skutek względem nabywcy, chyba że w chwili spełnienia świadczenia dłużnik wiedział o przelewie. W niniejszej sprawie pozwany był dłużnikiem V. z tytułu umowy ubezpieczenia, a w wyniku zawarcia umowy faktoringu, w prawa i obowiązki wierzyciela wszedł powód. Dłużnik nie ma przy tym obowiązku już tylko na podstawie doniesienia cesjonariusza uiścić jemu zapłatę. Powinien zbadać, kto występuje w charakterze cesjonariusza, zaś w wypadku wątpliwości, np. w razie niedostatecznego wykazania cesji albo kolizji między kilku pretendencjami, złożyć, dla uniknięcia niebezpieczeństwa zarzutu spełnienia świadczenia do rąk osoby nieuprawnionej do jego przyjęcia (art. 452 k.c.), dłużną sumę do depozytu sądowego na podstawie art. 467 pkt 1 i 3 k.c. Taka też sytuacja, a więc zawiadomienie o cesji przez faktora i zwrócenie się przez dłużnika do cedenta o informację, miała miejsce w niniejszej sprawie. Stosownie do treści § 7 porozumienia pozwany mógł mieć wątpliwości co do tego, w stosunku do kogo był zobowiązany, jednak ten stan ustał w dniu 14.12.2012 r. To na powódzie spoczywał obowiązek wykazania poinformowania pozwanego przez V. o objęciu wierzytelności trójstronnym porozumieniem, co w szczególności dotyczy tego, że doszło do tego przed nabyciem przez pozwanego uprawnienia z tytułu odszkodowania wypłaconego na rzecz K. M.. Ponieważ tego nie wykazał, w dniu 15.01.2013 r. pozwany – rozliczając przedmiotową szkodę – był uprawniony potrącić z kwotą odszkodowania, jaką miał obowiązek wypłacić na rzecz (...), kwotę przysługującej mu wobec V. wierzytelności wypłaconej na rzecz K. M.. Uprawnienie do pozostałych trzech wierzytelności E. H. nabył już po uzyskaniu wiadomości o przelewie i objęciu wierzytelności wobec M. trójstronnym porozumieniem.

Zatem potrącenie powinno dotyczyć kwoty 54.550,41 zł wraz z ustawowymi odsetkami od niej za okres od dnia 14.12.2012 r. (data wypłaty odszkodowania przez pozwanego na rzecz wierzyciela) do dnia 15.01.2013 r. w kwocie 641,15 zł. Suma tych kwot wynosiła 55.191,56 zł i pomniejszyła kwotę 589.842,46 zł. W konsekwencji zasądzeniu na rzecz powoda podlegała kwota 534.650,90 zł, zaś w pozostałym zakresie powództwo, co do należności głównej, podlegało oddaleniu.

Odsetki od zasądzonej kwoty, stosownie do art. 481 § 1 k.c., należały się od dnia następnego po dniu, w którym najpóźniej powinna była nastąpić wypłata odszkodowania. W pozostałym zakresie powództwo co do odsetek podlegało oddaleniu.

O kosztach procesu orzeczono na podstawie art. 100 k.p.c., rozdzielając je stosunkowo pomiędzy stronami.

Apelacje od powyższego wyroku wniosły obie strony.

Pozwany zaskarżył wyrok w części, tj. co do punktów pierwszego i trzeciego, zarzucając wyrokowi:

I. naruszenie przepisów prawa materialnego w postaci:

1. art. 65 § 1 i 2 k.c. w zw. z 808 § 1-4 k.c. poprzez ich niezastosowanie oraz art. 509 i 519 k.c. poprzez ich zastosowanie podczas dokonywania oceny treści trójstronnego porozumienia do umowy faktoringu,

2. § 15 Ogólnych Warunków Ubezpieczeń poprzez zastosowanie do jego wykładni na zasadzie analogii wynikających z treści art. 513 § 1 i 2 k.c. ograniczeń czasowych dotyczących dopuszczalności dokonywania przez ubezpieczyciela zastrzeżeń i potrąceń w stosunku do przeniesionych przez ubezpieczającego praw do odszkodowania,

3. art. 808 § 2 zdanie drugie k.c. poprzez jego niezastosowanie przy dokonywaniu oceny dopuszczalności złożenia przez pozwanego oświadczenia o potrąceniu w stosunku do powoda;

4. art. 353 (1) k.c. w zw. z art. 805 § 1 k.c. w zw. z 814 § 3 k.c. poprzez uznanie, że zawarcie w umowie ubezpieczenia postanowień dotyczących prawa wstrzymania rozliczenia szkody do czasu uregulowania bieżącej raty składki jest sprzeczne z art. 814 § 3 k.c.,

5. art. 58 § 1 i 2 k.c. poprzez uznanie, że zapis § 7 ust. 6 in fine OWU jest sprzeczny z zasadami współzycia społecznego w postaci dobrych obyczajów kupieckich, a w konsekwencji nieważny;

II. naruszenie przepisów postępowania w postaci art. 233 § 1 k.p.c. poprzez przekroczenie przez Sąd Okręgowy granic swobodnej oceny dowodów oraz dokonanie istotnych ustaleń w sposób sprzeczny z materiałem dowodowym w postaci uznania, iż warunki konieczne do wypłaty odszkodowania na rzecz powoda zostały spełnione 01.01.2013 r. oraz że pozwany zobowiązany był dokonać wypłaty odszkodowania na rzecz powoda 15.01.2013 r., podczas gdy z materiału dowodowego wynika, iż warunki umożliwiające wypłatę odszkodowania zostały spełnione dopiero w dniu 29.03.2013 r.

Podnosząc powyższe pozwany wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku we wskazanej części i oddalenie powództwa w całości oraz zasądzenie kosztów procesu

Powód zaskarżył wyrok częściowo, tj. co do punktu pierwszego w części oddalającej odsetki ustawowe od kwoty 534.650,90 zł od 10 listopada 2012 r. do 15 stycznia 2013 r.; co do punktu drugiego w całości oraz co do punktu trzeciego w części oddalającej koszty procesu w kwocie 4.126,60 zł. Wyrokowi zarzucono:

1) naruszenie prawa materialnego tj.:

a) art. 354 § 1 w zw. z § 2 k.c. poprzez jego niezastosowanie i nieuwzględnienie, że do 16 października 2012 r. pozwany nie współdziałał z powodem w celu ustalenia, komu należne jest odszkodowanie z tytułu polisy ubezpieczenia ryzyka kredytu kupieckiego z opcją windykacji należności pomimo, że zgłoszenie szkody objętej ochroną ubezpieczeniową zostało dokonane przez powoda 11 maja 2012 r., pozwany nie wskazał także enumeratywnie okoliczności umożliwiających terminową wypłatę odszkodowania, a szkodę rozliczył dopiero w marcu 2013 r.,

b) art. 513 § 1 k.c. poprzez jego niewłaściwe zastosowanie, tj. przyjęcie, że pozwany jako dłużnik powziął wiadomość o cesji wierzytelności 14 grudnia 2012 r. i w związku z tym w ramach zarzutów był uprawniony do potrącenia wierzytelności wzajemnej powstałej w tym samym dniu w kwocie 55.191,56 zł,

c) art. 513 § 2 k.c. poprzez jego niezastosowanie i przyjęcie, że pozwany dokonał skutecznie potrącenia swojej wierzytelności wskazanej wyżej, pomimo, że wierzytelność ta była wymagalna później niż wierzytelności powoda będące przedmiotem przelewu,

d) art. 61 § 1 k.c. poprzez jego niewłaściwe zastosowanie, tj. przyjęcie, że pozwany zapoznał się z treścią załącznika nr(...) do trójstronnego porozumienia, potwierdzającego objęcie wierzytelności wobec M. H. s.r.o. cesją z umowy ubezpieczenia na rzecz powoda 14 grudnia 2012 r., podczas gdy oświadczenie to doszło do adresata w taki sposób, że mógł się zapoznać z jego treścią już 24 października 2012 r.,

e) art. 817 § 2 k.c. w zw. z § 11 ust. 1 ogólnych warunków ubezpieczenia stanowiących integralną część polisy oraz § 7 porozumienia poprzez niewłaściwe zastosowanie i przyjęcie, że roszczenie powoda było wymagalne od 16 stycznia 2013 r., podczas gdy były one wymagalne począwszy od 10 listopada 2012 r.,

2) naruszenie prawa procesowego tj.:

a) brak wszechstronnego rozważenia zebranego w sprawie materiału dowodowego i pominięcie, że załącznik nr(...) do Porozumienia potwierdzający objęcie wierzytelności wobec M. H. s.r.o. cesją z umowy ubezpieczenia na rzecz powoda został doręczony pozwanemu przez pracownika powoda pocztą elektroniczną 25 października 2012 r.,

b) sprzeczność istotnych ustaleń sądu z treścią zebranego w sprawie materiału dowodowego tj. przyjęcie, że pozwany dopiero 14 grudnia 2012 r. został zawiadomiony o objęciu wierzytelności wobec M. H. s.r.o. pomimo dowodu doręczenia tego dokumentu 24 października 2012 r.,

c) przekroczenie granic swobodnej oceny dowodów poprzez przyjęcie, że załącznik(...)do Porozumienia potwierdzający objęcie wierzytelności wobec M. H. s.r.o. cesją z Polisy na rzecz powoda został pozwanemu doręczony dopiero 14 grudnia 2012 r., podczas gdy dokument ten został przesłany pozwanemu przez pracownika powoda pocztą elektroniczną 25 października 2012 r. oraz kurierem 23 października 2012 r. a przesyłka ta została odebrana w dniu następnym, tj. 24 października 2012 r.,

d) dowolne przyjęcie, że skoro pozwany zapoznał się z treścią załącznika nr (...) Porozumienia potwierdzającego objęcie wierzytelności wobec M. H. s.r.o. cesją z umowy ubezpieczenia na rzecz powoda 14 grudnia 2012 r., to zgodnie z § 7 Porozumienia doręczenie tego dokumentu w dwóch kolejnych dekadach miesiąca wywoływało skutek na kolejny miesiąc.

Podnosząc powyższe powód wniósł o zmianę wyroku w zaskarżonych częściach, tj. w punkcie pierwszym – zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda odsetek ustawowych od kwoty 534.650,90 zł od 10 listopada 2012 r. do 15 stycznia 2013 r., w punkcie drugim – zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda kwoty 55.191,56 zł z ustawowymi odsetkami od 10 listopada 2012 r. do dnia zapłaty oraz w punkcie trzecim – zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego kwoty 4.126,60 zł tytułem zwrotu kosztów procesu.

Obie strony wniosły o oddalenie apelacji strony przeciwnej oraz zasądzenie kosztów postępowania w drugiej instancji

Sąd Apelacyjny ustalił i zważył, co następuje:

Obie apelacje podlegają oddaleniu.

Nie doszło do zarzucanych naruszeń prawa procesowego i Sąd Okręgowy prawidłowo ustalił stan faktyczny sprawy. Ustalenia te Sąd Apelacyjny podziela i przyjmuje za własne.

W szczególności, nie doszło do naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. i Sąd pierwszej instancji nie przekroczył granic swobodnej oceny dowodów ani nie dokonał istotnych ustaleń w sposób sprzeczny z materiałem dowodowym. Jak wskazuje doktryna i orzecznictwo, skuteczne postawienie zarzutu naruszenia przez sąd powyższego przepisu wymaga wykazania, że sąd uchybił zasadom logicznego rozumowania lub doświadczenia życiowego; to bowiem może być przeciwstawione uprawnieniu sądu do dokonywania swobodnej oceny dowodów. Nie jest natomiast wystarczające przekonanie strony o innej niż przyjął sąd wadze (doniosłości) poszczególnych dowodów i ich odmiennej ocenie niż ocena sądu (tak T. Ereciński (w:) Komentarz do Kodeksu postępowania cywilnego, Część pierwsza, Postępowanie rozpoznawcze, t. 1, „Wydawnictwo Prawnicze LexisNexis”, Warszawa 2004, s. 496; por. też orz. Sądu Najwyższego z dnia 6 listopada 1998 r., II KKN 4/98, niepubl.). Sąd Okręgowy wskazał dowody, na których się oparł i dowody te zostały właściwie ocenione, a żadna ze stron, w szczególności pozwany nie wykazał, aby Sąd ten dopuścił się naruszenia prawa i dokonał nieprawidłowej oceny dowodów. Sąd pierwszej instancji słusznie stwierdził, że pozwany był zobowiązany dokonać wypłaty odszkodowania na rzecz powoda w styczniu 2013 r., a nie w marcu 2013 r. – jak twierdzi pozwany, czy jeszcze w 2012 r. – jak twierdzi powód. Należy w pełni podzielić ocenę, iż brak było podstaw do wstrzymywania się przez pozwanego z zapłatą odszkodowania do marca 2013 r., albowiem w grudniu 2012 r. pozwany posiadał od V. korespondencję zawierającą załącznik nr (...), wskazujący na objęcie ubezpieczeniem także należności od M. H. s.r.o., o czym świadczyło pismo pozwanego z tej właśnie daty, gdzie zostało potwierdzone wprost jego otrzymanie. Żadne nowe, istotne informacje nie zostały pozwanemu przekazane w marcu, a pismo V. z 15 marca 2013 r. jedynie potwierdziło już wcześniej uzyskaną przez pozwanego od tego podmiotu informację i dokument. Na tej samej podstawie, która była już znana pozwanemu wcześniej, pozwany przyznał powodowi odszkodowanie z końcem marca 2013 r. Prawidłowo Sąd Okręgowy stwierdził, że nastąpiło to z opóźnieniem.

Nie było to jednak opóźnienie tak duże, jak twierdzi i zarzuca w apelacji powód. Brak jest podstaw do uznania, iż oświadczenie V. o objęciu umową także należności od spółki (...) s.r.o. doszło do pozwanego przed datą wskazaną przez Sąd pierwszej instancji, a wynikającą z wyraźnego przyznania otrzymania załącznika w piśmie z 14 grudnia 2012 r. (k. 99). W szczególności, nie dowodzą tego ani dokumentacja elektroniczna (która nie zachowywała formy zastrzeżonej

umową), ani pisemna, która była skierowana nie do pozwanego i na nieprawidłowy adres. Na powoływanym przez powoda dowodzie doręczenia przez firmę kurierską, jako adresata, wyraźnie wskazano nie pozwanego, czyli Towarzystwo (...) S.A. w W., ale (...) sp. z o.o., zaś przesyłkę skierowano do P. (k. 203). Nie było zatem sprzeczne z treścią zebranego w sprawie materiału ustalenie, że pozwany dopiero w dniu 14 grudnia 2012 r. został zawiadomiony o objęciu wierzycelności wobec M. H. s.r.o. porozumieniem stron. Ustalenie takie nie stanowiło też przekroczenia granic swobodnej oceny dowodów. Z § 7 porozumienia trójstronnego wynikało, że zmiana załącznika nr (...) nie stanowiła zmiany umowy, wymagała jednak przesłania aktualnego załącznika listem poleconym (k. 22v.). Oczywistym jest, że mail takiej formy nie spełnia. Odpowiada jej za to przesyłka kurierska. Z zapisu wskazanego § 7 umowy wynika także, że przesłanie załącznika miało nastąpić do 10-go dnia każdego miesiąca. Otrzymanie załącznika 14 grudnia oznaczało przekroczenie tego terminu i faktycznie powiadomienie o jego treści ze skutkiem na kolejny miesiąc. Ustalenia powyższe zostały przez Sąd Okręgowy poczynione prawidłowo.

Nie doszło także do naruszenia przepisów prawa materialnego. Ocena prawna dokonana przez Sąd pierwszej instancji jest właściwa.

Sąd Okręgowy słusznie i zgodnie z zasadami wykładni oświadczeń woli ocenił treść Trójstronnego porozumienia do umowy faktoringu z 1 września 2010 r. W umowie tej, zawartej przez profesjonalnych uczestników obrotu, jest jednoznacznie mowa o cesji praw i obowiązków z umowy ubezpieczenia. Nie ma natomiast mowy o umowie ubezpieczenia zawartej na cudzy rachunek (art. 808 k.c.). Takiej intencji stron przeczy zawarcie w tej samej dacie przez pozwanego z (...) S.A. (wówczas (...) S.A.) umowy ubezpieczenia i odrębnie – Trójstronnego Porozumienia, odwołującego się do postanowień umowy ubezpieczenia (k. 21). Jak wskazuje doktryna, umowy na rzecz osoby trzeciej nie domniemywa się (por. Z. Gawlik, Komentarz do art. 808 Kodeksu cywilnego, Lex, 2014/08.01).

Skoro same strony umowy posługiwały się pojęciem cesji praw i obowiązków z innej umowy, zawartej tego samego dnia, to słuszne było odwołanie się przez Sąd Okręgowy do przepisów regulujących przelew wierzycelności i zmianę dłużnika, w tym art. 509 k.c. i 519 k.c.

Z § 15 Ogólnych Warunków Ubezpieczenia również nie wynika, aby wyłączały one zastosowanie ogólnych przepisów regulujących przelew wierzycelności, w szczególności art. 513 § 1 i 2 k.c. (k. 42v.).

Słusznie wskazał Sąd Okręgowy, że zawarcie w umowie ubezpieczenia postanowień prawa wstrzymania rozliczenia szkody do czasu uregulowania bieżącej raty składki jest sprzeczne z istotą umowy ubezpieczenia i wykracza poza granice swobody umów. Art. 805 k.c. zawiera definicję umowy ubezpieczenia i wynika z niej, w szczególności, obowiązek ubezpieczającego zapłaty składki. Skutki nieopłacenia raty w terminie reguluje art. 814 k.c., z którego nie wynika możliwość wstrzymania wypłaty odszkodowania w przypadku braku zapłaty raty składki. To art. 817 k.c. określa termin spełnienia świadczenia i zgodnie z jego treścią ubezpieczyciel może przedłużyć termin wypłaty odszkodowania tylko o czas potrzebny do ustalenia odpowiedzialności ubezpieczeniowej i jej zakresu, co w sprawie niniejszej zostało uwzględnione (kwestia załącznika (...) do porozumienia). Przepis powyższy ma na celu ochronę ubezpieczającego i terminy nim przewidziane nie mogą być przedłużane. Jeżeli ubezpieczyciel nie wypłaca odszkodowania w terminach określonych art. 817 § 1 i 2, to od opóźnionego świadczenia należą się uprawnionemu odsetki (tak G. Sikorski, Komentarz do art. 817 Kodeksu cywilnego, Lex, 2014.05.01). Ratio legis art. 817 k.c. oraz sens sformułowanych na jego podstawie postanowień zawartych w ogólnych warunkach ubezpieczenia opiera się na uprawnieniu do wstrzymania wypłaty odszkodowania w sytuacjach wyjątkowych, gdy istnieją niejasności odnoszące się do samej odpowiedzialności ubezpieczyciela albo wysokości szkody, a poszukiwanie przez zakład ubezpieczeń per fas et nefas możliwości uchylecia się od świadczenia na rzecz ubezpieczonego jest nie tylko niezgodne z celem ubezpieczenia, lecz także stanowi akt nielojalności i złej wiary, która nie zasługuje na ochronę prawną (tak Sąd Apelacyjny w Warszawie w wyroku z 14 marca 2013 r., VI ACa 1109/12, Lex nr 1316318). Ustawodawca przewiduje możliwość korzystniejszego uregulowania sytuacji ubezpieczającego w umowie ubezpieczenia lub ogólnych warunkach, co oznacza, że ustawowych terminów wypłaty świadczenia z umowy ubezpieczenia nie można wydłużyć (tak G. Sikorski, Komentarz do art. 817 Kodeksu cywilnego, Lex, 2014.05.01). Biorąc powyższe pod uwagę nie można uznać, aby zapis § 7 ust. 6 in fine Ogólnych Warunków Ubezpieczenia, w

zakresie, w jakim przewiduje możliwość wstrzymania się z rozliczeniem szkody do czasu uregulowania rat składki, pozostawał ważny i podobne uznanie przez Sąd Okręgowy było w pełni zasadne.

Również zarzuty naruszenia prawa materialnego podniesione przez powoda nie były uzasadnione. W myśl art. 354 k.c. dłużnik powinien wykonać zobowiązanie zgodnie z jego treścią, a wierzyciel powinien współdziałać przy wykonaniu zobowiązania. Opóźnienie pozwanego w wypłacie odszkodowania, jak słusznie wskazał Sąd Okręgowy, niewątpliwie nastąpiło. Jednak nie można zarzucić braku współdziałania pozwanego w całym wskazywanym przez powoda okresie. Przede wszystkim podkreślenia wymaga, iż umowa przewidywała, że wypadek ubezpieczeniowy stanowiło zdarzenie polegające na nieotrzymaniu przez ubezpieczającego zapłaty od klienta z tytułu sprzedaży lub dostawy towarów lub usług w wyniku prawnie potwierdzonej lub faktycznej niewypłacalności klienta i w dniu tego potwierdzenia, a okres ten wynosił 150 dni i poprzedzony był zgłoszeniem wierzytelności do windykacji. Wobec bezspornego zlecenia windykacji pod koniec kwietnia 2012 r., stosownie do treści § 10 Ogólnych Warunków Ubezpieczenia wypadek ubezpieczeniowy nastąpił 21 września 2012 r., a nie jak wskazywał powód – w maju 2012 r. Jednak w dacie 21 września 2012 r., o czym była już mowa powyżej, istniały niejasności odnoszące się do odpowiedzialności ubezpieczyciela, wynikające z braku informacji o objęciu ochroną także należności od M. H. s.r.o. – wobec braku aktualnego załącznika(...) do porozumienia. Przeszkoda ta ustała w grudniu 2012 r. i – jak słusznie ustalił Sąd pierwszej instancji – w styczniu 2013 r. stosowne odszkodowanie winno być wypłacone powodowi.

Nie doszło do naruszenia art. 513 § 1 i 2 k.c. a Sąd Okręgowy właściwie przyjął, o czym mowa była już wcześniej, że pozwany dłużnik powziął skutecznie wiadomość o cesji określonej wierzytelności nie wcześniej niż 14 grudnia 2012 r. a w konsekwencji uprawniony był do potrącenia wierzytelności wzajemnej powstałej w tym samym dniu w kwocie 55.191,56 zł – z tytułu roszczeń regresowych związanych z wypłatą odszkodowania na rzecz K. M. tytułem jego wierzytelności niespłaconych przez (...) S.A. Wierzytelność ta nie była zatem wymagalna później niż wierzytelności powoda będące przedmiotem przelewu.

Sąd Okręgowy właściwie zastosował także art. 61 § 1 k.c. uznając, z przyczyn powołanych wyżej, że pozwany otrzymał załącznik nr (...)potwierdzający objęcie wierzytelności wobec M. H. s.r.o. cesją z umowy ubezpieczenia na rzecz powoda, w formie przewidzianej umową, w grudniu, a nie w październiku 2012 r.

Nie był również uzasadniony zarzut naruszenia art. 817 § 2 k.c. w zw. z § 11 ust. 1 Ogólnych Warunków Ubezpieczenia oraz § 7 Porozumienia. Zgodnie z treścią 817 § 2 k.c. ubezpieczyciel może przedłużyć termin wypłaty odszkodowania o czas potrzebny do ustalenia odpowiedzialności ubezpieczeniowej i jej zakresu, co w sprawie niniejszej miało miejsce, gdyż do czasu zgodnego z umową otrzymania załącznika nr (...) pozwany nie był obowiązany do spełnienia świadczenia, gdyż nie było potwierdzenia objęcia dochodzonej wierzytelności ubezpieczeniem. Do czasu dostarczenia tego załącznika pozwanemu – co winien uczynić ubezpieczający do 10-go dnia każdego miesiąca, okoliczności sprawy nie mogły być uznane za wyjaśnione (§ 11 ust. 1 Ogólnych Warunków Ubezpieczenia oraz § 7 Porozumienia – k. 41v.-42 oraz k. 22v.). Wymagalność to stan, w którym wierzyciel ma prawną możliwość zaspokojenia przysługującej mu wierzytelności; jest to stan o charakterze obiektywnym, którego początek następuje od chwili, gdy wierzytelność zostaje uaktywniona. W sprawie niniejszej termin wymagalności, oznaczony przez wskazane uregulowania, został prawidłowo ustalony przez Sąd Okręgowy.

Zważywszy na powyższe, obie apelacje podlegały oddaleniu, o czym – na podstawie art. 385 k.p.c. – orzeczono jak w sentencji.

O kosztach postępowania apelacyjnego postanowiono na podstawie art. 100 k.p.c., znosząc je wzajemnie. Każda ze stron przegrała bowiem w zakresie własnej apelacji i wygrała w zakresie apelacji strony przeciwnej.

Marta Szerel Ewa Kaniok Maciej Dobrzyński